نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در نگرش به ازدواج با میانجی‌گری انتظارات جنسیتی در زوج‌های جوان

مریم صیاد شیرازی*

گروه روان‌شناسی، دانشگاه الزهرا، پژوهشکدهٔ زنان، تهران، ایران.

*مکاتبات خطاب به دکتر مریم صیاد شیرازی؛ **رایانامه:** ma.sayad@alzahra.ac.ir

نسخهٔ پذیرفته‌شده پیش از انتشار

چکیده

سابقه و هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در نگرش به ازدواج با میانجی‌گری انتظارات جنسیتی در زوج‌های جوان، انجام شد.

مواد و روش‌ها: پژوهش از طرح مقطعی استفاده کرد و جامعه آماری شامل ۳۰۰ زوج‌های جوان (سن ۲۰–۳۵ سال) در شهر تهران انتخاب شد. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های «پایبندی مذهبی»، «عملکرد خانواده»، «نقش‌های جنسیتی» و «نگرش به ازدواج» بود. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار AMOS و روش مدل‌سازی معادلات ساختاری تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که باورهای مذهبی و عملکرد خانواده با میانجی انتظارات جنسیتی بر نگرش به ازدواج تأثیر معناداری دارند. پایبندی مذهبی اثر مثبت ۰/۲۸۵ =β و دوسوگرایی مذهبی اثر منفی ۰/۱۳۰ =β بر نگرش به ازدواج نشان دادند. انتظارات جنسیتی به عنوان متغیر میانجی در این رابطه عمل کرد و بیشترین اثر غیرمستقیم مربوط به دوسوگرایی مذهبی بود ۰/۳۲۷ .=β این نتایج بر اهمیت توجه به انتظارات جنسیتی در برنامه‌های مداخله‌ای تأکید می‌کنند.

استنتاج: یافته‌های پژوهش حاکی از نقش معنادار باورهای مذهبی و عملکرد خانواده بر نگرش به ازدواج با میانجی‌گری انتظارات جنسیتی است. انتظارات جنسیتی به عنوان متغیر میانجی کلیدی شناسایی شد که بیشترین اثر غیرمستقیم را در رابطه بین دوسوگرایی مذهبی و نگرش به ازدواج نشان داد. این نتایج اهمیت توجه به نقش انتظارات جنسیتی در طراحی مداخلات را مورد تأکید قرار می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: انتظارات جنسیتی، باورهای مذهبی، عملکرد خانواده، نگرش به ازدواج.

The Role of Religious Beliefs and Family Functioning in Attitude Towards Marriage with the Mediation of Gender Role Expectations Among Young Couples

Maryam Sayad-Shirazi*

Department of Psychology, Women Research Center, Alzahra University, Tehran, Iran.

***Correspondence** should be addressed to Dr. Maryam Sayad-Shirazi; **Email:** ma.sayad@alzahra.ac.ir

نسخهٔ پذیرفته‌شده پیش از انتشار

Abstract

Objective: This study aimed to investigate the role of religious beliefs and family functioning in marital attitudes, mediated by gender expectations, among young couples.

Materials and Methods: A cross-sectional design was employed. The statistical population consisted of 300 young couples (aged 20–35 years) in Tehran. Research tools included questionnaires on "Religious Commitment," "Family Functioning," "Gender Roles," and "Marital Attitudes." Data were analyzed using AMOS software and structural equation modeling.

Results: Results indicated that religious beliefs and family functioning significantly influence marital attitudes through gender expectations. Religious commitment showed a positive effect (β=0.285), while religious ambivalence had a negative effect (β=−0.130) on marital attitudes. Gender expectations acted as a mediating variable, with the largest indirect effect attributed to religious ambivalence (β=0.327). These findings emphasize the importance of addressing gender expectations in intervention programs.

Conclusion: The study highlights the significant role of religious beliefs and family functioning in shaping marital attitudes, mediated by gender expectations. Gender expectations emerged as a key mediator, exerting the strongest indirect effect between religious ambivalence and marital attitudes. The results underscore the necessity of integrating gender expectations into intervention designs.

Keywords: Gender Expectations; Religious Beliefs; Family Functioning; Marital Attitude.

مقدمه

ازدواج به عنوان نهادی بنیادین در فرهنگ ایرانی، پیوندی ناگسستنی با باورهای مذهبی، کارکردهای خانواده و انتظارات جنسیتی دارد و نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌دهی به نگرش زوج‌های جوان و در نتیجه، تأثیر بر ثبات اجتماعی و رفاه فردی ایفا می‌کند. در سال‌های اخیر، ایران با روند نگران‌کننده‌ای در کاهش نرخ ازدواج و افزایش طلاق مواجه بوده است. به‌عنوان مثال، در سال ۱۴۰۲، تعداد ازدواج‌ها به ۴۸۱ هزار و ۳۹۴ مورد رسید که کاهشی ۸,۷ درصدی نسبت به سال قبل داشت، درحالی‌که طلاق‌ها ۲۰۲ هزار و ۱۸۳ مورد بودند و نسبت طلاق به ازدواج به ۴۲ درصد رسید. این روند در سال ۱۴۰۳ ادامه یافت، جایی که در هفت ماه نخست، ۲۷۴ هزار و ۵۹۶ ازدواج ثبت شد و ۱۰۸ هزار و ۶۷۳ مورد به طلاق انجامید، که نشان‌دهنده نسبت تقریبی ۳۹ درصد در سطح ملی و ۵۲ درصد در تهران است (1, 2). کارشناسان، این تحولات جمعیتی را متأثر از عوامل متعددی از جمله فشارهای اقتصادی فزاینده، معضل بیکاری جوانان و دگرگونی‌های ارزشی و فرهنگی می‌دانند (3, 4). در این میان، بررسی و واکاوی نقش عواملی زیربنایی‌تر مانند باورهای مذهبی، عملکرد خانواده و انتظارات جنسیتی که نگرش به ازدواج را شکل می‌دهند، ضرورتی انکارناپذیر پیدا کرده است.

عملکرد خانواده نقش یک پیش‌بین کلیدی در شکل‌گیری نگرش‌های مرتبط با ازدواج ایفا می‌کند. شواهد پژوهری نشان می‌دهند که محیط‌های خانوادگی منسجم و حمایت‌گر، با الگوسازی شیوه‌های ارتباطی مؤثر، حل تعارض و تقویت صمیمیت عاطفی، نگرش‌های مثبتی نسبت به ازدواج در افراد ایجاد می‌کنند (1, 5). در نقطه مقابل، عملکرد ضعیف خانواده که با سطوح بالای تعارض و انسجام اندک مشخص می‌شود، با کاهش تمایل به ازدواج به ویژه در میان زنان مجرد مرتبط است؛ چرا که این شرایط، کیفیت زندگی ادراک‌شده و خودکارآمدی افراد در عرصه روابط را تحت تأثیر منفی قرار می‌دهد (6, 7).

این ارتباط در بافت فرهنگی ایران که بر پیوندهای مستحکم خانوادگی تأکید دارد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این زمینه، اختلال در عملکرد خانواده—که برای نمونه در دوران همه‌گیری COVID-19 تشدید شد—با افزایش "طلاق عاطفی" و ناپایداری ازدواج همراه بوده است (۸, ۹).

تأثیر عملکرد خانواده بر نگرش به ازدواج، اغلب تحت تأثیر انتظارات جنسیتی قرار می‌گیرد. این انتظارات، نقش‌های اجتماعی را تعریف می‌کنند که می‌توانند یا سلسلهمراتب سنتی را تقویت نمایند یا به سمت الگوهای برابرتر تکامل یابند و در نهایت بر رضایت زناشویی تأثیر بگذارند (۱۰, ۱۱). پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهند که نگرش‌های غیرسنتی در امور جنسیتی، مانند ترویج تصمیم‌گیری مشترک در زندگی زناشویی، با پیامدهای بهتری در حوزه سلامت روان و سطح بالاتر تعهد در ازدواج مرتبط هستند. در مقابل، تداوم کلیشه‌های سنتی می‌تواند به افزایش استرس بینجامد، به‌ویژه برای زنانی که با چالش‌هایی مانند ناباروری یا فشارهای اجتماعی روبرو هستند (۱۲, ۱۳).

باورهای مذهبی با ایفای نقشی چندبعدی، به عنوان یک عامل تاب‌آور در برابر ناسازگاری‌های زناشویی عمل می‌کنند و می‌توانند با القای حس هدفمندی و مقاومت، ثبات رابطه را افزایش دهند (۴, ۱۴). برای سنجش این باورها، معمولاً سه جهت‌گیری اصلی مدنظر قرار می‌گیرد: پایبندی دینی که نشان‌دهنده تعهد و التزام عملی بالاست و به عنوان راهنمای رفتار و منبعی برای مقابله با مشکلات عمل می‌کند (۱۵) (۱۶)؛ دوسوگرایی دینی که حالت تعارض و کشمکش درونی با باورها را توصیف می‌کند و می‌تواند به عنوان یک منبع تنش روانی عمل نماید (۱۷, ۱۸)؛ و ناپایبندی دینی که به فقدان اعتقاد راسخ و تعهد عملی اشاره دارد (۱۵).

در بافت جامعه ایران، دینداری بالاتر معمولاً با نگرش‌های مطلوب‌تری نسبت به ازدواج همراه است، چرا که با هنجارهای فرهنگی که ازدواج را مسیری برای تحقق معنوی و هماهنگی اجتماعی می‌دانند، همسویی دارد (۱۹, ۲۰). با این حال، تأثیر مذهب همیشه یکنواخت نیست. از یک سو، اشتراک معنوی و باورهای مذهبی مشترک، به ویژه در دوران بحران‌هایی مانند همه‌گیری کووید-۱۹، به عنوان یک عامل محافظتی قدرتمند عمل کرده و با افزایش رضایت جنسی، تعهد زناشویی و کاهش استرس و انزوای اجتماعی همراه بوده است (۲۱, ۲۲). از سوی دیگر، در بستر خانواده‌های با عملکرد نامطلوب، یا زمانی که باورهای مذهبی به شکل غیرمنطقی و مبتنی بر تفسیرهای نادرست درآیند، ممکن است کارآمدی خود را از دست بدهند. چنین باورهای ناسازگاری

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

می‌توانند عملکرد جنسی و رضایت زناشویی را از طریق تضعیف نیازهای روانشناختی اساسی مانند استقلال و کفایت‌طلبی، تحت تأثیر منفی قرار دهند (۲۳, ۲۴) و حتی به افزایش نارضایتی زناشویی به ویژه در زنان بینجامند (۲۵, ۲۶).

در این میان، انتظارات جنسیتی به عنوان یک متغیر میانجی کلیدی، این پیچیدگی را دوچندان می‌کند. انتظارات سنتی که گاه توسط تفسیرهای مذهبی تقویت می‌شوند، می‌توانند به تعارضات هویتی و مانع رشد روان‌شناختی زنان تبدیل شوند. در مقابل، نگرش‌های مبتنی بر ذهن‌آگاهی و برابری‌طلبی، حتی در چارچوب باورهای مذهبی، می‌توانند به ارتقای تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری روانشناختی کمک نمایند (۱۰, ۲۷).

انتظارات جنسیتی به عنوان مجموعه‌ای از باورها، هنجارها و استانداردهای رفتاری تعریف می‌شود که جامعه بر اساس جنسیت افراد، نقش‌ها و عرصه‌های فعالیت مجاز را برای آنان تجویز می‌کند. این انتظارات که برساخته‌ای اجتماعی، سیال و وابسته به بافت فرهنگی هستند (۲۸)، از طریق نهادهای گوناگون اجتماعی بازتولید شده و تأثیرات عمیقی بر کیفیت زندگی افراد بر جای می‌گذارند (۲۹).

در این میان، نقش میانجی‌گری انتظارات جنسیتی در رابطه بین باورهای مذهبی، عملکرد خانواده و نگرش به ازدواج، به ویژه در بین زوج‌های جوان ایرانی که تجربیات پیشازدواج و ترجیحات ارزشی‌شان سرنوشت بلندمدت آنان را شکل می‌دهد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و نیازمند بررسی عمیق‌تری است (۳۰-۳۲). مدل‌های ساختاری از این ایده حمایت می‌کنند که مدیریت تعارض، ویژگی‌ها و ثبات ازدواج را میانجی‌گری می‌کند، در حالی که نقش‌های جنسیتی به طور مستقیم بر نحوه جهت‌دهی زوج‌ها به این انتظارات تأثیر می‌گذارند (۳). برای نمونه، باورهای غیرمنطقی در مورد جنسیت می‌توانند نیازهای روانشناختی اساسی را تحلیل برده و به کاهش رضایت از زندگی بینجامند (۲۳, ۳۳).

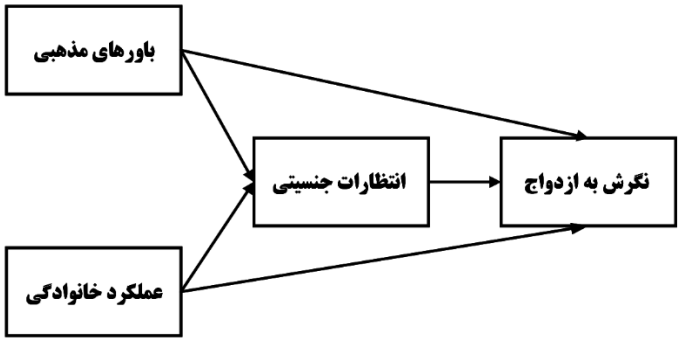
در طرف مقابل، در سیستم‌های خانوادگی با عملکرد مطلوب، جهت‌گیری‌های مذهبی مثبت با سطوح بالاتر رضایت از زندگی و حتی کاهش مصرف داروهای ضد افسردگی پس از طلاق مرتبط بوده که حاکی از اثرات حفاظتی این عوامل است (۳۴, ۳۵). با این حال، نگرش‌های جمعیت جوان، از جمله تمایل به ازدواج موقت یا تأخیر در تشکیل خانواده، اغلب بازتابی از تحول ارزش‌های اجتماعی است که توسط عوامل مذهبی و شیوه‌های تربیتی خانواده‌ها تعدیل می‌شوند (۱۹, ۳۶).

یافته‌های پژوهشی اخیر نشان می‌دهند که همسویی عوامل فرهنگی با هنجارهای برابری‌طلبانه جنسیتی در ازدواج‌های دانشجویی، منجر به افزایش ثبات و پایداری این پیوندها می‌شود (۳۷, ۳۸). این دسته از مطالعات بر اهمیت تطابق ارزش‌های فرهنگی با الگوهای نوین روابط جنسیتی در راستای تحکیم نهاد خانواده تأکید می‌ورزند.

شواهد تجربی از توسعه مدل‌های علی برای پرداختن به این شکاف‌های پژوهشی حمایت می‌کند، همان‌گونه که در مطالعات پیش‌بینی تمایل به ازدواج بر اساس عملکرد خانواده و کیفیت زندگی مشاهده می‌شود (۱, ۳). تحلیل‌های چندمتغیره نشان می‌دهند که وابستگی مذهبی به طور گسترده‌تر، بر تصمیمات ازدواج مرتبط با سلامت تأثیر می‌گذارد، درحالی‌که نقش‌های جنسیتی بر سلامت روان در زمینه والدین‌گری اثرگذار هستند (۱۳, ۱۴). در ایران، جایی که آموزش‌های مذهبی با درمان خانوادگی تلفیق می‌شوند، مداخلاتی مانند زوج‌درمانی هیجان‌مدار ریشه‌گرفته از آموزه‌های مذهبی، منجر به بهبود سازگاری اجتماعی و کاهش تعارضات می‌گردد (۳۹, ۴۰). با این حال، نگرش‌های منفی به ازدواج در میان جوانان از موانع اجتماعی-اقتصادی و فشارهای جنسیتی ناشی شده و نیازمند مدل‌هایی است که اثرات میانجی‌گری این عوامل را در نظر بگیرند (۴, ۴۱). دگرگونی ثبات ازدواج، همان‌گونه که در پژوهش‌های کیفی اخیر مورد بررسی قرار گرفته، فرآیندهایی را آشکار می‌سازد که در آن عوامل مذهبی و خانوادگی از طریق دیدگاه‌های جنسیتی متحول شده و اغلب به بروندادهای سازگارانه یا ناسازگارانه در زوج‌های جوان منجر می‌شوند (۲).

برای پرداختن جامع به این موضوع، پژوهش حاضر به بررسی نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در شکل‌گیری نگرش به ازدواج در میان زوج‌های جوان ایرانی می‌پردازد و انتظارات جنسیتی را به عنوان متغیر میانجی در نظر می‌گیرد (مدل پیشنهادی در شکل ۱ ترسیم شد).

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

شکل ۱. مدل پیشنهادی

نسخهٔ پذیرفته‌شده پیش از انتشار

اهدف پژوهش

هدف اصلی

بررسی اثر باورهای مذهبی و عملکرد خانوادگی بر نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان، با تأکید بر نقش میانجی انتظارات جنسیتی.

اهداف فرعی

- بررسی اثر مستقیم باورهای مذهبی بر نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان.
- بررسی اثر مستقیم عملکرد خانوادگی بر نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان.
- بررسی اثر غیرمستقیم باورهای مذهبی بر نگرش به ازدواج از طریق انتظارات جنسیتی در زوج‌های جوان.
- بررسی اثر غیرمستقیم عملکرد خانوادگی بر نگرش به ازدواج از طریق انتظارات جنسیتی در زوج‌های جوان.

فرضیه‌ها

فرضیه اصلی

باورهای مذهبی و عملکرد خانواده بر نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان نقش دارد و این نقش از طریق انتظارات جنسیتی میانجینی می‌شود.

فرضیه‌های فرعی

۱. باورهای مذهبی به‌طور مستقیم بر نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان اثر دارد.
۲. عملکرد خانوادگی به‌طور مستقیم بر نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان اثر دارد.
۳. انتظارات جنسیتی نقش میانجینی در رابطه بین باورهای مذهبی و نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان دارد.
۴. انتظارات جنسیتی نقش میانجینی در رابطه بین عملکرد خانوادگی و نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان دارد.

مواد و روش‌ها

روش این پژوهش توصیفی-همبستگی و با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری به بررسی نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در نگرش به ازدواج با درنظرگیری نقش میانجی انتظارات جنسیتی در زوج‌های جوان می‌پردازد. جامعه آماری تحقیق را کلیه زوج‌های جوانی تشکیل می‌دهند که حداقل ۵ سال از زندگی مشترک آنها سپری شده است، که از این میان ۳۰۰ زوج به روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای به عنوان نمونه مورد بررسی قرار گرفتند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران و با در نظر گرفتن سطح خطای نوع اول ۰٫۰۵ و توان آزمون ۰٫۸۰، حدود ۲۵۰ زوج (۵۰۰ نفر) برآورد گردید که به منظور افزایش دقت آماری، اطمینان از تعمیم‌پذیری یافته‌ها و همچنین پیش‌بینی احتمال ریزش نمونه، حجم نهایی نمونه ۳۰۰ زوج (۶۰۰ نفر) بودند.
شرکت‌کنندگان این پژوهش بر اساس ملاک‌های ورود شامل زوج‌های جوان با حداقل ۵ سال سابقه زندگی مشترک، دارا بودن رضایت آگاهانه هر دو طرف، عدم ابتلا به مشکلات حاد روانی یا زناشویی (بر اساس خوداظهاری)، توانایی خواندن و درک

پرسش‌نامه‌ها و دسترسی به اینترنت انتخاب شدند. ابزار پژوهش به صورت آنلاین از طریق پلتفرم پرس‌لاین طراحی و در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت.

ابزارهای پژوهش

ابزارهای پژوهش شامل:

۱ -پرسشنامه عملکرد خانواده مک‌مستر: این پرسش‌نامه توسط ثنایی و همکاران در سال ۲۰۱۸ به منظور سنجش عملکرد خانواده و بر اساس الگوی مک‌مستر با ۶۰ سؤال در طیف لیکرت تدوین‌شده است (۴۲). الگوی مک‌مستر شامل شش بُعد: حل‌مشکل، ارتباط، نقش‌ها، پاسخگویی‌عاطفی، آمیزش‌عاطفی و کنترل‌رفتار است. در پژوهش امینی و ثنایی‌ذاکر(۶)، ضرایب آلفای کرونباخ کل مقیاس ۹۲ درصد و در پژوهش بشارت (۷) آلفای‌کرونباخ ۸۶ درصد گزارش‌شده است.

۲ -پرسش‌نامه پایبندی‌دینی: این پرسش‌نامه اولین‌بار توسط جان‌بزرگی در سال ۲۰۱۰ به منظور سنجش سه‌عامل پایبندی‌دینی، دوسوگرایی‌دینی و ناپایبندی‌دینی با ۶۰ سؤال و در طیف لیکرت تدوین شده است (۴۳). همسانی درونی پرسش‌نامه توسط سازنده مطلوب و آلفای‌کرونباخ آن برابر با ۸۱ درصد گزارش شده‌است. همچنین میزان آلفای‌کرونباخ در پژوهش مؤمنی و رفیعی (۳۴) ۷۱ درصد گزارش شده است.

۳ -پرسشنامه نقش‌های جنسیتی بم: این پرسشنامه توسط ساندرا بم در سال ۱۹۷۴ که شامل ۶۰ صفت یا ویژگی شخصیتی می‌باشد و بر اساس یک مقیاس ۷ درجه‌ای تدوین شده است (۴۴). سازنده همسانی درونی این مقیاس را ۹۰ درصد ارزیابی نمود. در پژوهش عابدینی، وحید و سنگانی (۴۵)پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، ۸۲ درصد و در پژوهش اسلمی و همکاران (۱۰)، ۸۷ درصد گزارش شده است.

۴ -پرسشنامه نگرش به ازدواج: این پرسشنامه توسط براتین و روزن در سال ۱۹۸۸ به منظور سنجش ابعاد نگرش‌های مثبت و منفی به ازدواج، ارزش‌ها و ادراکات طرفین از زندگی ایده‌آل، در ۲۳ عبارت به صورت طیف لیکرت ۵ تایی تنظیم شده است(۴۶). سازنده همسانی درونی این مقیاس را ۸۴ درصد ارزیابی نمودند. در پژوهش سیاح و همکاران (۴۷) آلفای کرونباخ پرسشنامه ۸۰ درصد را گزارش شده است.

روش تحلیل داده‌ها

در این پژوهش، داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی تحلیل شدند. ابتدا، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و متغیرهای اصلی پژوهش توصیف شدند. سپس، پیش‌فرض‌های تحلیل مسیر، شامل نرمال بودن داده‌ها و عدم همخطی چندگانه، بررسی گردید. برای تعیین رابطه بین متغیرها، از تحلیل همبستگی پیرسون استفاده شد و در ادامه، با به‌کارگیری تحلیل مسیر در نرم‌افزار AMOS، اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها و نقش واسطه‌ای متغیر میانجی بررسی شد.

یافته‌ها

در این بخش، داده‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه‌ها مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند. جدول ۱ خلاصه‌ای از میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

عامل کلی	زیر مقیاس‌ها	میانگین	انحراف استاندارد
پایبندی مذهبی	کل	94.8080	10.84344
ناپایبندی مذهبی	کل	42.6426	14.39648
دوسوگرایی مذهبی	کل	52.4183	18.31263
عملکرد خانواده	حل مشکل	11.5209	3.20454
	ارتباط	18.8156	4.53707

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

	نقش‌ها	25.4049	5.19867
	پاسخگویی عاطفی	12.3878	3.23813
	آمیزش عاطفی	16.2186	3.32318
	کنترل رفتار	19.3270	3.84949
	عملکرد کلی	24.3479	6.86070
	کل	128.0228	25.03741
نقش جنسیتی	صفات کلیشه‌ای زنانه	93.2890	18.31596
	صفات کلیشه‌ای مردانه	100.1673	13.85856
	صفات کلیشه‌ای خنثی	95.5627	12.12533
	کل	289.0190	39.12397
نگرش به ازدواج	بدبینانه	19.6920	4.70017
	خوش بینانه	23.8042	3.22397
	واقع گرایانه	17.8023	2.13338
	ایده آل گرایانه	15.2357	3.68078
	کل	76.5342	8.52815

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

پیش فرض‌ها

قبل از تحلیل داده‌ها، بررسی مفروضه‌های زیربنایی ضروری است. در این بخش برخی از مهم‌ترین مفروضه‌های زیربنایی متغیرهایی که در مطالعه حاضر بررسی شده‌اند، بیان می‌شوند.

مقادیر گم شده: نسبت داده‌های گم شده به داده‌های کامل در هر متغیر به صورت مجزا مورد بررسی قرار گرفت که مشخص شد داده‌های گم شده به ازای هر متغیر کمتر از ۵ درصد است. طبق پژوهش‌ها پیشنهاد می‌شود، متغیرهایی که در آنها درصد داده‌های گم شده بیشتر از ۵ باشد، بهتر است از لیست داده‌ها حذف شوند(۴۱). بررسی مقادیر گم شده از آن جهت اهمیت دارد که در بسیاری از تحلیل‌های آماری چندمتغیری، مقادیر گم شده نتایج را دچار مشکل می‌سازد. به همین دلیل پژوهشگر برای مقابله با مقادیر گم شده از روش «بیشینه انتظار[1]» (EM) استفاده نموده است. الگوریتم EM یک فرایند دو مرحله‌ای است که برای برآورد مقادیر گم شده از رویکرد بیشینه احتمال استفاده می‌کند. در مرحله E برای برآورد ارزش‌های گم شده، تحلیل رگرسیون مورد استفاده قرار می‌گیرد. در مرحله M به کمک روش بیشینه احتمال و با استفاده از جایگزینی داده‌های گم شده، پارامترها (یعنی همبستگی‌ها) برآورد می‌شوند (۴۱). از نظر بسیاری از صاحب‌نظران روش EM در مقایسه با دیگر روش‌ها از کارآمدی بسیار بالایی برخوردار است (۴۸).

بهنجاری چند متغیری: بهنجاری چند متغیری بیانگر آن است که هر نشانگر باید برای هر مقدار از هر نشانگر دیگر دارای توزیع بهنجار باشد (۴۹). کلاین (۴۸) خاطر نشان می‌سازد که انحراف از این مفروضه با افزایش یا کاهش مقادیر خی دو همراه می‌باشد. یکی از ملاک‌های متداول در بررسی مفروضه‌ی بهنجار بودن، محاسبه آماره‌های چولگی و کشیدگی می‌باشد. گارسون (۴۹) تاکید می‌کند اگر مقادیر چولگی و کشیدگی داده‌ها بین ۲+ و۲- باشد داده‌ها در سطح ۰/۵ از توزیع بهنجار برخوردارند. در این مطالعه، مقادیر چولگی و کشیدگی داده‌ها بین ۲+ و ۲- به دست آمد (جدول ۲).

جدول ۲. بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها

عامل کلی	زیر مقیاس‌ها	چولگی	کشیدگی

1 Expectation Maximization imputation

پایبندی مذهبی	کل	-.522	-.502
ناپایبندی مذهبی	کل	1.115	1.094
دوسوگرایی مذهبی	کل	.761	-.202
عملکرد خانواده	حل مشکل	1.221	1.856
	ارتباط	-.571	-.380
	نقش‌ها	-.244	-.051
	پاسخگویی عاطفی	-.034	-1.019
	آمیزش عاطفی	.233	.824
	کنترلرفتار	-.151	-.352
	عملکرد کلی	.166	-.807
	کل	-.295	-.858
نقش جنسیتی	صفات کلیشه‌ای زنانه	-.162	.223
	صفات کلیشه‌ای مردانه	-.013	.897
	صفات کلیشه‌ای خنثی	.917	1.949
	کل	.641	1.383
نگرش به ازدواج	بدبینانه	.355	.891
	خوش بینانه	-.678	-.049
	واقع گرایانه	.329	.859
	ایده آل گرایانه	.478	-.260
	کل	1.616	1.249

خطی بودن: در SEM، فرض می‌شود که بین نشانگر و متغیرهای مکنون و بین متغیرهای مکنون روابط خطی وجود دارد (۴۹). در این مطالعه، استفاده از روش نمودارهای پراکندگی، مفروضه خطی‌بودن را تأیید کرد.

هم‌خطی چندگانه: پدیده چندگانگی خطی زمانی اتفاق می‌افتد که یک محقق در مطالعه‌ی خود از دو متغیر همپوش که در واقع یک چیز واحد را اندازه‌گیری می‌کنند استفاده کند (۴۸). چندگانگی خطی از طریق «تحمل[۲]» و «عامل تورم واریانس[۳]» شناسایی می‌شود. مقدار تحمل بیانگر نسبتی از واریانس استاندارد شده کل است که برابر است با $1-R^2$ (۴۸). VIF به نسبت واریانس استاندارد شده کل به واریانس اختصاصی اشاره می‌کند که برابر است با $1/(1-R^2)$ (۴۸). مقدار تحمل کمتر از ۰/۱۰ یاVIF بیشتر از ۱۰ نشان‌دهنده چندگانگی خطی می‌باشد (۴۸). در این تحلیل، در هیچ یک از مقادیر آماره‌های تحمل و VIF محاسبه شده برای متغیرهای پژوهش، انحرافی از مفروضه چندگانگی خطی مشاهده نشد (جدول ۳).

جدول ۳. آزمون هم‌خطی متغیرهای پژوهش

2 Tolerance

3 Variance Inflation Factor (VIF)

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

متغیر		Collinearity Statistics	
ملاک	پیش‌بین‌ها	VIF	Tolerance
نگرش به ازدواج	پایبندی مذهبی	1.362	.734
	ناپایبندی مذهبی	4.673	.214
	دوسوگرایی مذهبی	5.069	.197
	عملکرد خانواده	1.348	.742
	نقش جنسیتی	2.082	.480

با توجه به مقدار تراکنش تلرانس که بین ۱ تا ۵ است، از هم خطی قابل قبولی برخوردار است. بنابراین مفروضه هم‌خطی بودن برای متغیر پیش‌بینی کننده در پیش‌بینی متغیرهای ملاک وجود دارد.

تحلیل فرضیه‌های پژوهش

نتایج ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. ماتریس همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش در بررسی فرضیه اول

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
پایبندی مذهبی	1					
ناپایبندی مذهبی	-.718**	1				
دوسوگرایی مذهبی	-.722**	.918**	1			
عملکرد خانواده	.543**	-.484**	-.458**	1		
نقش جنسیتی	.667**	-.634**	-.764**	.430**	1	
نگرش به ازدواج	-.504**	.764**	.769**	-.361**	-.691**	1

**P<۰/۰۱

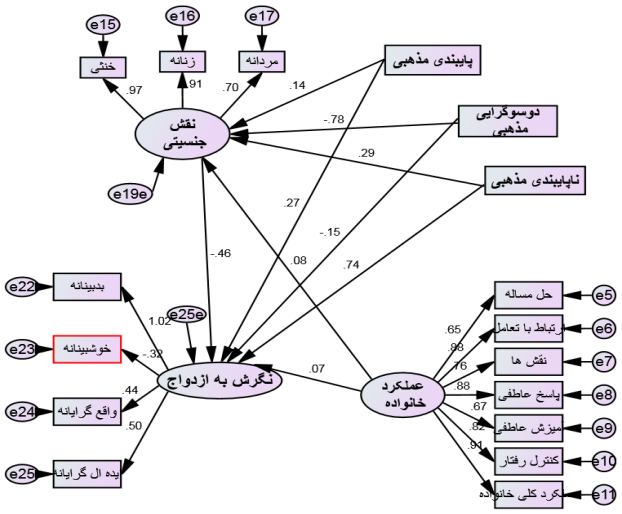
بر اساس نتایج جدول ۴، تمامی متغیرهای پژوهش ارتباط معناداری دارند. بیشترین همبستگی بین دوسوگرایی مذهبی و نگرش به ازدواج با r=۰/۷۶۴ و کمترین همبستگی بین عملکرد خانواده با r=۰/۳۵۹ مشاهده شد. ماتریس همبستگی در سطح ۰/۰۱ ≥pمعنادار است. مدل معادلات ساختاری با نرم‌افزار AMOS برازش و سپس به‌طور جزء‌به‌جزء تحلیل و گزارش شد.

در این بخش، برای بررسی نقش باورهای مذهبی و عملکرد خانواده در نگرش به ازدواج زوج‌های جوان با واسطه انتظارات جنسیتی، از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج یافته‌ها در جدول ۵ در دو بخش قبل از اصلاح مدل و بعد از اصلاح مدل (با افزودن روابط دوطرفه بین متغیرهای آشکار و حذف مسیرهای غیرمعنادار)، بیان شده است. همچنین مقادیر CFI و GFI بالای ۰,۹۰ و RMSEA زیر ۰,۰۸ نشان‌دهنده برازش مطلوب مدل با داده‌هاست.

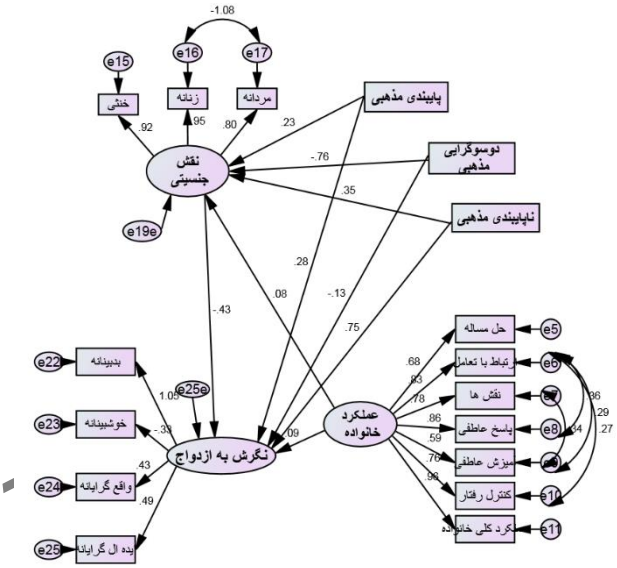
جدول ۵. شاخص‌های نیکویی برازش الگوی مفروض بعد از اصلاح

	χ^2	*df*	χ^2/df	GFI	CFI	RMSEA
قبل از اصلاح مدل	۳۹۶/۵۰۴	۱۱۳	۳/۵۰۸	۰/۹۰۱	۰/۹۲۱	۰/۰۹۲
بعد از اصلاح مدل	۲۲۷/۱۴۲	۱۰۸	۲/۱۰۳	۰/۹۳۲	۰/۹۵۵	۰/۰۴۳

نسخه پذیرفته

شکل ۲. ضرایب مسیر قبل از اصلاح مدل

شکل ۳. ضرایب مسیر بعد از اصلاح مدل

بر اساس نتایج جدول ۶، تمامی اثرات مستقیم در مدل پژوهش از نظر آماری معنادار بوده‌اند. دوسوگرایی مذهبی با اثر منفی (۰٫۷۶۲-)، ناپایبندی مذهبی با اثر مثبت (۰٫۳۴۸) و پایبندی مذهبی با اثر مثبت (۰٫۲۳۴) بر نقش جنسیتی تأثیر گذاشته‌اند. عملکرد خانواده نیز با اثر مثبت (۰٫۰۸۳) بر نقش جنسیتی موثر بوده است. نقش جنسیتی با اثر منفی (۰٫۴۲۹-) بر نگرش به ازدواج تأثیرگذار بوده است. در خصوص اثرات مستقیم بر نگرش به ازدواج، پایبندی مذهبی (۰٫۲۸۵)، ناپایبندی مذهبی (۰٫۷۵۱) و عملکرد خانواده (۰٫۰۹۰) اثرات مثبت، و دوسوگرایی مذهبی (۰٫۱۳۰-) اثر منفی نشان داده‌اند. مقادیر t محاسبه شده برای تمامی این مسیرها بیش از ۱٫۹۶± بوده که تأییدکننده معناداری آماری آنهاست.

جدول۶. اثرات مستقیم در بررسی متغیرهای پژوهش

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	میزان اثر	انحراف معیار	ضریب t	سح معناداری
دوسوگرایی	نقش جنسیتی	-.762	.026	-	***

نسخهٔ پیش انتشار

مذهبی				19.974	
ناپایبندی مذهبی	نقش جنسیتی	.348	.029	10.857	***
پایبندی مذهبی	نقش جنسیتی	.234	.039	7.536	***
عملکرد خانواده	نقش جنسیتی	.083	.012	2.615	.009
نقش جنسیتی	نگرش به ازدواج	-.429	.008	-3.971	***
پایبندی مذهبی	نگرش به ازدواج	.285	.005	4.523	***
دوسوگرایی مذهبی	نگرش به ازدواج	-.130	.004	-1.609	.048
ناپایبندی مذهبی	نگرش به ازدواج	.751	.008	6.046	***
عملکرد خانواده	نگرش به ازدواج	.090	.021	1.985	.047

***معنادری در سطح ۰/۰۱

نتایج آزمون سوبل برای مسیر میانی و تعیین معناداری مسیر غیرمستقیم (با توجه به فرضیه مطرح شده)، در جدول ۷ قابل مشاهده است.

جدول ۷. نتایج آزمون سوبل برای اثرات میانجی و غیرمستقیم

پیش‌بین	میانجی	ملاک	ضریب غیرمستقیم	مقدار سوبل(Z)	آزمون	سطح معناداری
پایبندی مذهبی	نقش جنسیتی	نگرش به ازدواج	۰/۱۰۱	۵/۹۶۱		p≤۰/۰۵
ناپایبندی مذهبی	نقش جنسیتی	نگرش به ازدواج	۰/۱۴۹	۸/۸۰۱		p≤۰/۰۵
دوسوگرایی مذهبی	نقش جنسیتی	نگرش به ازدواج	۰/۳۲۷	۱۸/۳۵۵		p≤۰/۰۵
عملکرد خانواده	نقش جنسیتی	نگرش به ازدواج	۰/۰۳۷	۲/۳۰۵		p≤۰/۰۵

بر اساس داده‌های جدول ۷، تمامی مسیرهای میانجی مورد بررسی در این پژوهش از نظر آماری معنادار بودند ($P < ۰/۰۱$ و $Z > \pm ۱/۹۶$). نتایج نشان داد که نقش جنسیتی به عنوان متغیر میانجی در رابطه بین تمامی ابعاد باورهای مذهبی (پایبندی، ناپایبندی و دوسوگرایی مذهبی) و همچنین عملکرد خانواده با نگرش به ازدواج، اثر تقویتی معناداری دارد. این یافته‌ها مؤید آن است که انتظارات جنسیتی به عنوان مکانیزمی کلیدی، روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر باورهای مذهبی و عملکرد خانواده بر نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان، با تأکید بر نقش میانجی انتظارات جنسیتی، به‌صورت نظام‌مند انجام شد. در این بخش، نتایج کلیدی پژوهش بر اساس تحلیل آماری بیان می‌شود.

تحلیل فرضیه اصلی

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که باورهای مذهبی و عملکرد خانواده با میانجی‌گری انتظارات جنسیتی بر نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان تأثیر معناداری دارد. این نتیجه با یافته‌های Mostaan و همکاران (۲) همسو است که نشان دادند عوامل مذهبی و خانوادگی از طریق مکانیسم‌های پیچیده‌ای بر پایداری ازدواج تأثیر می‌گذارند. همچنین، مطابق با پژوهش Aman و همکاران

نسخه پذیرفته‌شده پیش از انتشار

(۲۲)، باورهای مذهبی مشترک می‌تواند به عنوان یک عامل محافظتی در برابر استرس‌های زندگی مشترک عمل کند.

تحلیل فرضیه‌های فرعی

۱. باورهای مذهبی به‌طور مستقیم بر نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان تأثیر دارد. یافته‌ها نشان داد که پایبندی مذهبی اثر مثبت و معناداری بر نگرش به ازدواج دارد درحالی‌که دوسوگرایی مذهبی اثر منفی دارد. این نتایج با پژوهش Dew و همکاران (۲۱) همخوانی دارد که نشان دادند دینداری مشترک زوجین با رضایت جنسی و تعهد زناشویی رابطه مثبت دارد. همچنین، مطابق با مطالعه مرادی و مدنی (۲۶)، پایبندی مذهبی می‌تواند به عنوان عاملی تقویت‌کننده در رضایت زناشویی عمل کند.

۲. عملکرد خانوادگی به‌طور مستقیم بر نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان تأثیر دارد. عملکرد خانواده اثر مستقیم ولی modestی بر نگرش به ازدواج نشان داد این یافته با نتایج ابویی و همکاران (۱) همسو است که نشان دادند عملکرد خانواده می‌تواند پیش‌بینی کننده مهمی برای رغبت به ازدواج باشد. همچنین، مطابق با پژوهش بشارت (۷)، عملکرد بهینه خانواده می‌تواند بستری برای شکل‌گیری نگرش مثبت به ازدواج فراهم کند.

۳. انتظارات جنسیتی نقش میانجینی در رابطه بین باورهای مذهبی و نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان دارد. نتایج آزمون سوبل نشان داد که انتظارات جنسیتی در رابطه بین ابعاد مختلف باورهای مذهبی (پایبندی، ناپایبندی و دوسوگرایی) و نگرش به ازدواج نقش میانجی معناداری ایفا می‌کند. این یافته با پژوهش اسلمی و همکاران (۱۰)همسو است که نشان دادند نگرش‌های نقش جنسیتی می‌توانند بر کیفیت روابط زناشویی تأثیر بگذارند. همچنین، مطابق با مطالعه Delgado-Herrera و همکاران (۱۳)، انتظارات جنسیتی می‌توانند به عنوان یک عامل تعدیل‌کننده در رابطه بین باورهای مذهبی و نگرش به ازدواج عمل کنند.

۴. انتظارات جنسیتی نقش میانجینی در رابطه بین عملکرد خانوادگی و نگرش به ازدواج در زوج‌های جوان دارد. اگرچه اثر غیرمستقیم عملکرد خانواده از طریق انتظارات جنسیتی کم اثر بود، اما از نظر آماری معنادار بود. این نتیجه با یافته‌های خدادادی سنگده و همکاران (۳۸) همسو است که بر اهمیت بستر خانواده در شکل‌گیری نگرش‌های برابرطلبانه جنسیتی تأکید کردند.

در نهایت، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که انتظارات جنسیتی به عنوان مکانیسمی مهم در رابطه بین باورهای مذهبی، عملکرد خانواده و نگرش به ازدواج عمل می‌کند. این نتایج تأکید می‌کنند که مداخلات آموزشی و مشاوره‌ای باید بر تعدیل انتظارات جنسیتی و ترویج نگرش‌های برابرطلبانه متمرکز شوند تا نگرش مثبت به ازدواج را در زوج‌های جوان تقویت نمایند. همچنین، توجه همزمان به عوامل مذهبی و خانوادگی می‌تواند در طراحی برنامه‌های پیشگیرانه و مداخله‌ای مؤثر واقع شود.

محدودیت‌های پژوهش

این پژوهش با وجود دستاوردهای ارزشمند، از چند محدودیت برخوردار بود. نخست آنکه نمونه‌گیری به صورت آنلاین و خودگزارش‌دهی انجام شد که ممکن است تحت تأثیر سوگیری‌های اجتماعی قرار گرفته باشد. دوم، طراحی مقطعی پژوهش امکان استنباط علیت را محدود می‌کند. سوم، تمرکز بر زوج‌های جوان با حداقل پنج سال سابقه زندگی مشترک، تعمیم‌پذیری نتایج به زوج‌های با سال‌های کمتر یا بیشتر را با چالش مواجه می‌سازد. همچنین، علی‌رغم کنترل آماری متغیرهای مداخله‌گر، احتمال تأثیر متغیرهای تعدیل‌کننده بررسی‌نشده (مانند عوامل اقتصادی-اجتماعی) وجود دارد.

پیشنهادهای پژوهش

با توجه به یافته‌ها، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی با طراحی طولی به بررسی تغییرات نگرش به ازدواج در بستر زمان بپردازند. همچنین مطالعه نقش سایر متغیرهای میانجی همچون تاب‌آوری و مهارت‌های ارتباطی در رابطه بین متغیرهای حاضر پیشنهاد می‌گردد. به متخصصان حوزه خانواده پیشنهاد می‌شود مداخلات آموزشی‌ای طراحی کنند که بر تعدیل انتظارات جنسیتی و ترویج تفسیرهای سازگارانه از باورهای مذهبی متمرکز باشد. انجام پژوهش‌های کیفی برای درک عمیق‌تر تجارب ذهنی زوج‌ها و نیز تکرار

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

پژوهش در گروه‌های فرهنگی و اجتماعی مختلف نیز پیشنهاد می‌شود.

حمایت مالی

این پژوهش بدون هرگونه حمایت مالی انجام شده است.

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش از نتایج طرح پژوهشی در دانشگاه الزهراء با کداخلاق IR.ALZAHRA.REC.1404.002 استخراج شده است. نویسنده اعلام می‌کند که در این پژوهش تمامی اصول اخلاقی از جمله محرمانه بودن، رضایت شرکت در مطالعه و اختیار خروج از پژوهش رعایت شده است.

تعارض منافع

نویسنده اعلام می‌دارد که در این پژوهش هیچ تعارضی در منافع وجود ندارد.

منابع

۱. ابویی, آزاده, مارزی, حداد ع, سعیدمنش. پیش بینی میزان رغبت به ازدواج بر اساس کیفیت زندگی و عملکرد خانواده در دختران مجرد. فصلنامه فرهنگی-تربیتی زنان و خانواده. ۱۹;۲۰۲۴(۶۷):۸۳–,۱۰۱

۲. Mostaan M, Madani Y, Zareh Bahramabadi M, Salehi K. Explaining the Process of Transmogrification of Marriage Stability in Iranian Couples. Strategic Studies on Youth and Sports. 2024;23(64):531–56.

۳. Akbari F, Arefi M, Moradi O. Developing a causal model of marital stability and satisfaction based on marital characteristics with the mediation of conflict management. The Women and Families Cultural-Educational. 2023;18(62):173–93.

۴. Moradi R, Khanmohammadi E. The Study of Youth Religiosity in Sarpol-e-Zahab City and some Related Factors. Journal of Applied Sociology. 2020;۳۱(۱):۱۰۹–,۳۲

۵. Li X, Cao H, Zhou N, Ju X, Lan J, Zhu Q, et al. Daily communication, conflict resolution, and marital quality in Chinese marriage: A three-wave, cross-lagged analysis. Journal of Family Psychology. 2018;32(6):733.

۶. ثنائی ب, امینی ف. مقایسه عملکرد خانواده در دو گروه دانش آموزان دختر مستقل و وابسته به دیگران. پژوهش های مشاوره. ۷;۱۳۷۹-۸(۲):۹–,۲۸

۷. Besharat MA. Prediction of family function and life quality based on the attachment styles of couples. Family Pathology, Counseling and Enrichment Journal. 2018;3(2):119–38.

۸. Al-Shahrani HF, Hammad MA. Relationship between emotional divorce and alexithymia among married women in Saudi Arabia. BMC psychology. 2023;11(1):217.

۹. Westrick-Payne KK, Manning WD, Carlson L. Pandemic shortfall in marriages and divorces in the United States. Socius. 2022;8:23780231221090192.

۱۰. اسلمی, زاده م, رجبی. پیش‌بینی رشد پس‌آسیبی زنان نابارور بر اساس ویژگی‌های شخصیتی، ذهن‌آگاهی و نگرش‌های نقش جنسیتی. روانشناسی سلامت. ۱۲;۲۰۲۳(۴۵):۱۱۳–,۲۸

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

۱۱. JD, Toosi NR, Miller CA, Lisnek JA, Martin LA. Is LGBT Wilkins CL, Wellman progress seen as an attack on Christians?: Examining Christian/sexual orientation zero-sum beliefs. Journal of personality and social psychology. 2022;122(1):73.

۱۲. N-T, Nguyen-Duong B-T, Vu-Nguyen T-T, Ngo-Thi T-T, Huynh V-S, Dang-Thi Nantachai G, et al. Mediation Effects of Premarital Sexual Permissiveness on the Relationship Between Expectations for Marriage and Marital Intention of Vietnamese Undergraduate Students. Psychology Research and Behavior Management. 2022:3513–30.

۱۳. Delgado-Herrera M, Aceves-Gómez AC, Reyes-Aguilar A. Relationship between gender roles, motherhood beliefs and mental health. PLoS One. 2024;19(3):e0298750.

۱۴. D. Religious Kuru O, Chan M-PS, Lu H, Stecula DA, Jamieson KH, Albarracín affiliation and philosophical and moral beliefs about vaccines: A longitudinal study. Journal of Health Psychology. 2022;27(13):3059–81.

۱۵. عباسی, موحد, پورمقدم ع, مرادی. نقش ابعاد پایبندی مذهبی در پیش‌بینی امکان طلاق زنان شهر قاین. دو فصلنامه مطالعات تربیتی و اجتماعی قرآن وعترت. ۱۴۰۲;۶(۱۱):۷–۲۴.

۱۶. مریم ص, مینا شا. نقش پایبندی مذهبی در بکارگیری راهبردهای مقابله ای زنان دارای تجارب نامطلوب کودکی. مجله سلامت معنوی. ۱۴۰۲;۲(۴):۲۵۴–۶۲.

۱۷. شبنم ک, مسعود جب, علیرضا آ, هومن ن. ارائه مدل ساختاری برای پیش بینی نشانه های اختلال وسواس فکری-عملی براساس پایبندی مذهبی: نقش میانجیگر کارکرد شخصیت. روانشناسی و روانپزشکی شناخت. ۱۴۰۱;۹(۳):۱–۱۵.

۱۸. ایوب ق, احمد ت, ریحانه ی, آذر حا. بررسی اثربخشی آموزش درس اخلاق حرفه ای معلم بر جهت گیری مذهبی و تنیدگی تحصیلی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان. مطالعات اخلاق کاربردی. ۱۴۰۲;۴(۷۳):۱۴۱ – ۶۸.

۱۹. هنرور, محمدپور. مطالعه نگرش جوانان به ازدواج و ارتباط آن با ترجیحات ارزشی، دین داری و شیوه‌های فرزندپروری (مورد مطالعه: جوانان استان آذربایجان‌غربی). علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد. ۲۰۲۰;۱۷(۱):۳۸۴–۵۷.

۲۰. شاره, توکلی, ترلان. ارتباط جهت‌گیری مذهبی و خودکارآمدی جنسی با خیانت: نقش میانجی دلبستگی. پژوهش های روان شناسی بالینی و مشاوره. ۲۰۲۱;۱۰(۲):۸۹–۱۰۴.

۲۱. Dew JP, Uecker JE, Willoughby BJ. Joint religiosity and married couples' sexual satisfaction. Psychology of Religion and Spirituality. 2020;12(2):201.

۲۲. Aman J, Abbas J, Lela U, Shi G. Religious affiliation, daily spirituals, and private religious factors promote marital commitment among married couples: does religiosity people amid the COVID-19 crisis? Frontiers in psychology. 2021;12:657400 help.

۲۳. فروزمند, سینا, بشردوست, مجتبائی. مدل ساختاری رابطه بین باورهای غیرمنطقی ارتباطی و عملکرد جنسی با رضایت از زندگی زناشویی مردان: نقش میانجی نیازهای بنیادین روان شناختی. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران. ۲۰۲۴;۳۰(۱):۰–.

۲۴. Rasmussen KR, Kohut T. Does religious attendance moderate the connection between pornography consumption and attitudes toward women? The Journal of Sex Research. 2019;56(1):38–49.

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

۲۵. کرمی ج, زکی یی ع, محمدی ا, حق‌شناس ش. نقش عوامل روانی و اجتماعی در پیش‌بینی نگرش به روابط خارج از چهارچوب زناشویی در زنان متأهل و ارائۀ یک مدل بر اساس عوامل مرتبط. مطالعات اجتماعی روان شناختی زنان. ۱۳;۲۰۱۵(۳):۱۲۹–۵۲.

۲۶. مرادی ز, مدنی ی. پیش‌بینی رضایت جنسی و تعهد زناشویی براساس دین‌داری و صمیمیت زناشویی دانشجویان متأهل دانشگاه تهران. فصل‌نامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی. ۱۱;۲۰۲۰(۳):۲۲۳–۴۱

۲۷. maroufpour m, safiri k. Sociological explanation of effective factors influence on women's identity conflict of Naghadeh city. Journal of Woman and Family Studies. 2018;6(2):225–55.

۲۸. عادل خواه ف, افراسیابی ح. برساخت سیال جنسیت: واکاوی مفهوم دخترانگی نزد دختران نوجوان. جامعه شناسی کاربردی. ۱۴۰۴;۳۶(۴):۱–۲۲

۲۹. فیضی ا. بررسی تأثیر نگرش‌های جنسیتی بر کیفیت زندگی زنان و مردان. پژوهش های راهبردی مسائل اجتماعی. ۱۴۰۴;۱۴(۱):۸۷–۱۱۴

۳۰. خطیبی ب, بهنام, راد, ناصری, زهی ه, نوروز. بررسی جامعه‌شناختی نگرش جوانان مجرد به مسئله ازدواج موقّت: ارائه یک نظریه مبنایی. مطالعات جامعه شناسی. ۱۳;۲۰۲۰(۴۸):۱۲۹–۴۷

۳۱. خلج‌آبادی فراهانی ف. اهمیت ازدواج و تعیین‌کننده‌های آن با تأکید بر نقش نگرش و تجربه جنسی قبل از ازدواج در دختران دانشجو در تهران. مطالعات جمعیتی. ۲۰۲۲;۳(۱):۳–۳۴

۳۲. رازقی ن, علیزاده م, محمدی سنگ چشمه س. بررسی جامعه‌شناختی نگرش جوانان نسبت به ازدواج در فضای مجازی. جامعه شناسی کاربردی. ۲۸;۲۰۱۷(۱):۶۷–۸۶

۳۳. ترابی طت, نادره, وکیلی, پریوش, اندبیل ف. رابطه صفات شخصیت و رضایت زناشویی بر اساس نقش میانجیگر جهت گیری مذهبی. فصلنامه روان‌شناسی کاربردی. ۱۴;۲۰۲۰(۱):۹۹–۱۱۸

۳۴. Momeni K, Rafiee Z. Correlation of social support and religious orientation with life satisfaction in the elderly. Iranian Journal of Ageing. 2018;13(1):50–61.

۳۵. Monden CW, Metsä-Simola N, Saarioja S, Martikainen P. Divorce and subsequent increase in uptake of antidepressant medication: a Finnish registry-based study on couple versus individual effects. BMC Public Health. 2015;15(1):158.

۳۶. نیکخواه ها, فانی م, اصغرپور ماسوله ار. سنجش نگرش دانشجویان نسبت به ازدواج و عوامل مؤثر در آن. جامعه شناسی کاربردی. ۲۸;۲۰۱۷(۳):۹۹–۱۲۲

۳۷. ابادی شک, اسماعیلی, حجازی, ناصر س. عوامل فرهنگی موثر بر پایداری ازدواج در ازدواج‌های دانشجویی و ارائه مدل ساختاری مطلوب در دانشگاه. دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی. ۲۳;۲۰۲۳(۴):۱۸۶–۹۳

۳۸. سنگده خ, کلائی, پور گ. تدوین الگوی مفهومی رضایت از ازدواج در بستر خانواده سالم: مبتنی بر بافت فرهنگی. فرهنگ مشاوره و روان درمانی. ۱۱;۲۰۲۰(۴۱):۲۷–۶۰

۳۹. شمسی‌پور ح, کوهدشت رن, محمدی ح, آذری ا, نوروزی م. بررسی اثربخشی زوج‌درمانی هیجان‌مدار مبتنی بر آموزه‌های دینی در افزایش سازگاری اجتماعی و کاهش تعارض‌های زناشویی زوجین. پژوهش در دین و سلامت.۴(۴):۴۴–۵۸

۴۰. شیرزادفر ا, عباسی قا, زاده رح. اثربخشی آموزش قبل از ازدواج مبتنی بر برنامه آموزش ارتباط بر مشکلات تصمیم‌گیری در انتخاب همسر و نگرش به ازدواج فرزندان طلاق. سلامت اجتماعی. ۷;۲۰۲۰(۳):۲۸۹–۹۸

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار

۴۱. Meyers L, Gamst G, Guarino A. Applied multivariate design and interpretation thousand oaks. Thousand Oaks: Sage Publications; 2006.

۴۲. ثنایی ب, علاقمند س, هومن ع. مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج. ۴, editor. بعثت; ۱۳۹۸.

۴۳. Janbozorgi M. Construction and validity of religious adherence test on the basis of the statements of Quran and Nahjul Balaghah. Studies in Islam and Psychology. 2010;3(5):79–105.

۴۴. Bem SL. The measurement of psychological androgyny. Journal of consulting and clinical psychology. 1974;42(2):155.

۴۵. عابدینی, وحید, هیرو, سنگانی. هم سنجی باورهای جنسیتی و نگرش به طلاق دانشجویان کرد و فارس با توجه به جنسیت. آسیب‌شناسی, مشاوره و غنی‌سازی خانواده. ۲۰۱۸;۳(۲):۴۵–۶۰.

۴۶. Braaten EB, Rosén LA. Development and validation of the Marital Attitude Scale. Journal of Divorce & Remarriage. 1998;29(3-4):83–91.

۴۷. سیاح, السادات س, انتظار ک, حسنی. بررسی ویژگی های روانسنجی مقیاس نگرش به ازدواج. نشریه علمی رویش روان شناسی. ۲۰۱۸;۶(۴):۹۳–۱۰۸.

۴۸. Kline RB. Principles and practice of structural equation modeling: Guilford publications; 2023.

۴۹. Garson GD. Testing statistical assumptions. Statistical associates publishing Asheboro, NC; 2012.

نسخه پیش از انتشار